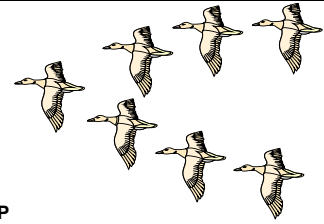

In vogelvlucht

MEDEDELINGENBLAD VAN DE VOGELWERKGROEP VAN HET HOESCHEWAARDS LANDSCHAP

NUMMER 41, OKTOBER 2019

INHOUDSOPGAVE

Redactioneel – <i>Han en Martin Benard</i>	3
Broedende paapjes in de Hoeksche Waard – <i>Gerard Ouweneel</i>	4
Inventarisatie Esscheplaat 2019 – <i>Peter de Barse</i>	5
Afscheid van Bob, een veelzijdig en innemend natuurliefhebber – <i>Marianne van der Waal</i>	9
Marker Wadden – <i>Gerard Ouweneel</i>	10
Slechtvalken in Zuid-Holland in 2018 – <i>Martin Mollet</i>	12
Steenuil op avontuur! – <i>Marianne van der Waal</i>	16
Inventarisatie Hoogezandsche Gorzen maart – juni 2019 – <i>Hans Westerlaken</i>	17
Een vogelklas loslaatfestijn – <i>Gerard Ouweneel</i>	21

Bijlagen

Totalen broedvogels Esscheplaat	bijlage A
Adressenlijst VWG Hoeksche Waard	bijlage B

Redactioneel

Han en Martin Benard

Het was niet de bedoeling dat wij deze In Vogelvlucht nog zouden opstellen. Bob Wiggers zou het stokje van ons overnemen en was al enthousiast aan de slag gegaan om zijn eerste In Vogelvlucht te produceren. Helaas heeft het zover niet mogen komen, op 19 augustus is Bob overleden. Iedereen die hem gekend heeft zal hem missen!

Een andere bekende van velen van ons, Adrie van der Heijden is afgelopen juni overleden. Hoewel Adrie formeel geen lid was van onze VWG, heeft hij heel wat vogels in de Hoeksche Waard geringd en was bevriend met een aantal van ons. We zullen ook deze markante persoonlijkheid en buitengewoon vriendelijke vogelaar in de Hoeksche Waard zeker missen.

Adrie met zijn "mobiele werkplaats" op de Beerenplaat, 27 april 2018

Kort voor het verschijnen van dit nummer bereikte ons ook het droevige bericht dat Henk Bunjes overleed op 17 oktober. Henk heeft naast zijn vele werk voor de vlinderwerkgroep ook jaren barwerkzaamheden verricht tijdens de vergaderingen van onze vogelwerkgroep. Flink wat VWG-leden zijn ook actief met meldingen van vlinders, libellen en andere insecten. Voor hen allen was Henk het vaste aanspreekpunt voor vragen of opmerkingen over dat deel van de vliegende fauna. Drie sterfgevallen....het is dit keer een In Vogelvlucht met een figuurlijke rouwrand.

Tot slot: Bert-Jan Luijendijk heeft aangeboden om de In Vogelvlucht te gaan verzorgen vanaf het volgende nummer. Daar zijn we uiteraard erg blij mee! Vanaf heden graag de kopij sturen naar het mailadres van Bert-Jan: bertjanluijendijk@gmail.com.

Broedende Paapjes in de Hoeksche Waard?

Gerard Ouweneel

De Werkgroep Ornithologisch Erfgoed (WOE) houdt zich bezig met het opsporen en veiligstellen van oude vogeldagboeken alsook met het nalopen van de inhoud van deze cahiers op historisch waardevol materiaal. De WOE is nu zes jaar bezig en over de teleurstellingen ten aanzien van dagboeken die in de papierversnipperaar blijken te zijn terechtgekomen maar ook over onverwachte successen is heel wat te schrijven.

Deze nazomer heb ik mij beziggehouden met de vogeldagboeken van de in juli 2019 in Hellevoetsluis overleden Kees van Leeuwen. Deze in 1934 geboren Rotterdammer ging tussen ruwweg 1948 en 1955 als NJN-er veelvuldig op stap in zuidelijk Zuid-Holland, waarbij, incidenteel, ook in de Hoeksche Waard.

In zijn dagboek trof ik de notitie aan dat Kees en de zijnen op 11 juni 1952 langs de weg Piershil en Oude Beijerland drie zingende Paapjes aantreffen. Gelet op de datum zou dat erop kunnen duiden dat daar toen door Paapjes werd gebroed, een gebeurtenis waar we nu aardig van opkijken. Maar de waarneming past wel in een patroon. Van deze soort werd op 14 juli 1945 een nest met 4 jongen gevonden langs de Vondelingenweg op IJsselmonde, een weg die liep van Waalhaven en Hoogvliet. Zomer 1946 werden langs die Vondelingenweg door tenminste twee, mogelijk zelfs drie paren Paapjes gebroed. Voor mij was de informatie uit de dagboeken van Kees van Leeuwen extra verrassend omdat ik tijdens een fietstocht door het westen van de Hoeksche Waard op 30 mei 1955 langs dezelfde route als door Kees aangegeven een zich territoriaal gedragend paartje Paapjes aantrof.

Dus mocht het ooit nog eens komen van een nieuwe 'Vogels van de Hoeksche Waard' dan is de waarneming van wijlen Kees van Leeuwen een upgrading.

Inventarisatie Esscheplaat 2019

Peter de Barse

2019 gaat de boeken in als een zeer verrassend jaar, bijna uitsluitend in positieve zin. Dat maakt het jaar in jaar uit tellen zo'n boeiende aangelegenheid. Het is altijd anders en de uitkomsten geven stof tot nadenken. Er zijn 51 soorten vastgesteld en dat ligt boven het gemiddelde.

Het meest spectaculair vind ik de vestiging van een nieuwe broedvogel. Een algemene soort, maar voor dit gebied erg bijzonder en je vraagt je af hoe dit paar tot deze fantastische broedplaats is gekomen. Tijdens de laatste telling zaten Ellen, Arie (L) en ik op het bruggetje vlak bij Koosje te genieten van een kop koffie. Een spotvogel wist van geen ophouden. Een Gekraagde Roodstaart ging met voedsel Koosje binnen. Een Matkop met de kenmerkende roep, een Witte Kwikstaart op het dak. Je kunt het slechter treffen. Vele Gierzwaluwen vlogen rond om hier de vele insecten te vangen en dat bespaart ons weer vervelende steken. Het werd nog gekker. Arie zei dat hij een Boerenzwaluw de grote schoorsteen in zag duiken. Ik dacht echt dat hij ons in de maling nam. De nacht ervoor was hem vast teveel geworden. Totdat.....we het alle drie zagen, klasse Arie! De Boerenzwaluw laat zich vallen en stort zo'n 2,5 meter omlaag om Koosje in te kunnen. Wat een spectaculair gedrag en het betekende gelijk dat voor het eerst op de Esscheplaat een Boerenzwaluw broedt! De uitgang gaat niet door de schoorsteen, maar via een kleine opening in de nok. Latere inspectie leert dat er een nest in Koosje is gebouwd, wie had dat ooit kunnen verzinnen! Op bijgaande foto's van Arie (ook de overige foto's in dit verslag zijn van hem, want de camera en Arie zijn een twee eenheid) is te zien dat de zwaluw met voer klaar staat om naar binnen te gaan. Ik ben nu al benieuwd of dit paar in 2020 terugkeert!

De Gekraagde Roodstaart doet het al jaren erg goed, maar dit jaar uitzonderlijk goed. Met 33 territoria een absoluut record (in 2014 28 territoria). Het is ook een genot om deze prachtige vogel in de kijker te krijgen en Arie heeft ter plaatse prachtige opnames gemaakt (adult en een net uitgevlogen jong).

De Kneu hebben we sinds onze tellingen vanaf 2006 niet eerder waargenomen. De ene zang-waarneming op 16 juni is volgens de Sovon richtlijnen voldoende om een territorium vast te stellen (volgt ook uit de automatische clustering). Toch is het geen nieuwe broedvogel, want in 1976 zijn 20 broedparen aangetroffen, nog voordat de Esscheplaat een echt bos werd. Nu wordt het weer opener en daarmee de comeback als broedvogel? We gaan het de komende jaren volgen.

Exact hetzelfde geldt voor de Ringmus: 1 territorium, nieuw in onze telreeks, maar in 1976 ook 20 territoria.

Na 10 jaar is de Sprinkhaanzanger terug! De waarneming op 28 mei was voldoende voor het geconstateerde territorium aan de zuidzijde, vlak bij de Zeehondenplaat.

Ook de Cetti's Zanger is terug (laatste keer in 2008). Deze pendelde tussen de Zeehonden- en Esscheplaat. Waar hij nu precies gebroed heeft is niet vast te stellen, maar tijdens twee tellingen was zijn luide roep vanaf de Esscheplaat te horen en dan telt die mee!

En het houdt niet op! Wat te denken van de Spotvogel, overal te horen dit jaar en daar kom je maar al te graag zo vroeg het bed voor uit! Liefst 11 territoria kwamen uit de autoclustering. Het vorige maximum lag op 10, maar dat was in 1976 (!) en 6 in een recenter jaar (2015). De eerste waarneming was op 19 mei, vervolgens uitbundig aanwezig tijdens de drie tellingen in juni. Echt een soort waarvoor het belangrijk is in de late lente te tellen.

Hoe verging het de klassieke zomervogels: Tjiftjaf, Fitis, Zwartkop en Tuinfluiter? Alle vier een hele dikke plus!. De Tjiftjaf (47) na drie magere jaren weer op niveau. Voor de Fitis (50) kun je hetzelfde zeggen. De Zwartkop (71) evenaart het maximum uit 2013 en dat is een foto waard. Tenslotte de Tuinfluiter (51) na een dip jaar in 2018 weer op een 'gebruikelijk' aantal.

Als je denkt dat ik er nu ben heb je het mis want de Kleine Bonte Specht kent ook een record jaar met 5 territoria en natuurlijk kan de Grote Bonte Specht dan niet achterblijven (net als twee jaar eerder 27 territoria). Leuk gebied de Esscheplaat! De Groene Specht was met 1 paar aanwezig.

De koning onder de broedvogels van de Esscheplaat is natuurlijk de Winterkoning. Sinds 2006 ligt de range tussen 93 (na een koude winter) en 164 (na een zeer zachte winter). Het aantal van 127 ligt in de lijn van en gemiddeld tel jaar. Arie heeft een mooie plaat gemaakt van een net uitgevlogen jong.

Een rust verstoorder onder de vogels in natuurlijk de Koekoek (5). Een lastige soort om te inventariseren omdat deze zich snel en ver kan verplaatsen.

De Apelvink (3) is inmiddels een vaste bewoner geworden.

De opmars van de Boomklever lijkt gekeerd. Er vallen ook steeds meer bomen om. Na het recordjaar in 2017(20) in 2018 (17) en dit jaar 'slechts' 12 territoria. In 2012 een spectaculaire nieuwkomer, nu naar een voor het gebied 'normaal' niveau? Ook dit zullen we in de komende jaren gaan zien.

De laatste twee jaar moesten we tot onze verbazing zonder Heggenmus (2) doen (in 2006 nog 20 paar!). Dit jaar werden we verblijd met de terugkeer (2), tijdens de tweede en laatste telling waargenomen.

Er is nog een Afrikaganger met een evenaring van een eerder maximum: de Grauwe Vliegenvanger. Zo'n fraaie vogel om tegen te komen en vliegen te zien vangen! Maar liefst 8 territoria!

De soort van de ruigte aan de zuidrand is de Grasmus (4).

Voor de Klein Karekiet (12) (aan de randen) was het een prima jaar. De Bosrietzanger (6) gemiddeld en de Rietzanger (2) stabiel. De Matkop (11) zit weer duidelijk in de lift.

De Wielwaal liet dit jaar verstek gaan, het enige minpuntje dit seizoen!

Na een IJsvogel loos jaar (2018) nu gelukkig weer 1 broedpaar!

De Buizerd en Havik hadden elk een territorium geclaimd.

Ik eindig deze rubriek met een onverklaarbare enorme teruggang van de Grauwe Gans. Slechts 14 territoria terwijl rond de 50 de norm is! Deze teloorgang zal echter door velen met vreugde worden begroet!

Dan de zoogdieren. Uitwerpselen van de Boomarter zijn aangetroffen en Arie heeft vlak na het broedseizoen er eentje gezien!

Het 'geblaf' van de reeën is altijd een mooi geluid en soms kijkt er eentje verschrikt bij een onverwachte ontmoeting.

Een bever zien we regelmatig, maar op deze wijze is natuurlijk wel heel speciaal!

Het was dus een Top jaar op de Esscheplaat. Dank aan alle tellers van dit seizoen en Arie voor zijn prachtige foto's!

Afscheid van Bob, een veelzijdig en innemend natuurliefhebber

Marianne van der Waal

Het bericht dat Bob Wiggers op 19 augustus plotseling, en totaal onverwacht, was overleden heeft mij erg geraakt. Het was vooral zo'n grote schok omdat Bob midden in het leven stond en nog zoveel plannen had.

Direct kwamen vele herinneringen boven aan onze gezamenlijke reizen maar ook aan de atlastellingen en niet te vergeten aan alle keren dat we samen op pad zijn geweest om nesten van weidevogels te zoeken en te beschermen.

Met Bob was het altijd gezellig, om hem uit zijn humeur te krijgen moest je het wel heel bont maken. Hij bezat de gave om te luisteren naar anderen, hun mening te respecteren, ook als hij het er niet mee eens was. Niet dat hij van zijn standpunt afweek, maar hij liet anderen in hun waarde. Hij kon met allerlei mensen overweg, ook met meer en minder meegaande boeren waar we mee te maken kregen bij het beschermen van nesten op hun land.

Op onze reizen naar o.a. Cuba, Sri Lanka, Hongarije en afgelopen januari nog naar Gambia kon je je geen betere reisgenoot wensen. Nooit moeilijk doen als het niet zo liep als gedacht. Had hij een mooie soort gemist dan gaf hij niet iemand anders de schuld maar zichzelf: *had ik maar een betere vogelaar moeten zijn* was dan zijn commentaar.....

Bob heeft voor HWL veel betekend. Hij was jarenlang secretaris, hij was actief lid van de werkgroep Milieu en Planologie, hij heeft vele jaren de Oeverloop georganiseerd en knotten bij de 'Krasse Knarren', het lekker bezig zijn in de natuur, vond hij heerlijk. Was er ergens hulp nodig dan kon je altijd een beroep op hem doen. Op de laatste vergadering van de VWG in maart bood hij nog aan het uitbrengen van 'In Vogelvlucht' van Martin en Han over te nemen.

Hoewel HWL, na zijn pensionering, een belangrijke plaats in zijn leven innam had hij vele andere hobby's en bezigheden. Hij zong in een Operakoor, hij fotografeerde graag en koken en lekker eten was zijn lust en zijn leven.

Maar bovenal was hij een geweldige vader en opa. Met zijn zoons en schoondochters had hij een sterke band en zijn kleinkinderen waren dol op hem. Zij zullen hem ontzettend missen.

Toch ben ik ervan overtuigd dat hij ook door veel HWL-ers gemist zal worden en daar ben ik er, zeker weten, één van.

Marker Wadden

Gerard Ouweneel

Toen de oud-voorzitter van onze vogelwerkgroep bij het inschepen op de *Schuttevaer* vaststelde dat de bemanning exclusief uit dames bestond, verklaarde hij subiet de Marker Wadden excursie gelijk al fijn te vinden. Kort na afvaart uit Enkhuizen had hij het dan ook al geregeld achter het imposante stuurrad te staan van de grootste koftjalk van Nederland, het schip dat in opdracht van een Duitse reder in 1910 in Stadskanaal als *Emanuel* te water werd gelaten. Het scheepstype koftjalk stond toen bekend als het werkpaard van de Noord- en Oostzee. Tot rond 1990 voer de *Emanuel* onder Duitse vlag. Toen kwam zij terug naar Nederland en had een ombouw plaats van werkpaard naar raspaard, een transfer die haar huidige officiële naam *Zeilend Grand Café Schuttevaer* en de inrichting in Art Deco stijl extra onderstreept. Trouwens, dat doet een ruim assortiment aan 'drankjes met vergunning' die verkrijgbaar zijn bij de bar ook.

Onder regie van Debby Doodemans FOGOL had ik in augustus 2018 een dag rondgelopen op de Marker Wadden. Omdat in de Delta vogelexcursies naar 'nieuwe' natuureilanden en/of 'nieuwe' natuuroeverstroken voor Hoekschewaardse vogelaars tegenwoordig een vanzelfsprekendheid zijn, bedacht ik dat een dagje Marker Wadden bij hen ook best in de smaak kon vallen. Als vogelaar moet men zich immers in den brede oriënteren, nietwaar? Voor mij is het woord 'nieuw' gekoppeld aan natuur en/of eiland overigens minder onbetwistbaar, maar dat heeft te maken met mijn veteranenperceptie. Ik laat dat onderwerp verder rusten, althans hier.

De response op het Marker Wadden voorstel was van dien aard dat zich op 25 mei 2019 een met vogelaars beladen minikaravaan auto's naar Enkhuizen spoedde. Hans Goossens uit Breda, wetlandwacht Vogelbescherming voor het Hollandsch Diep had ook ingehaakt. En dat gold evenzeer voor dochter Annemarie en kleindochter Somer, inwonsters van Waterland, die hun Noordhollandse kust ook eens vanaf het water wilden bewonderen.

Enmaal buiten de Enkhuizer haven verordonneerde schipper Trudy Harding dat de zeilen omhoog moesten, een karwei waarvoor vrijwilligers zich konden c.q. moesten opgeven. Die meldden zich, waarbij ik even meende te horen mompelen dat dit dagonderdeel niet in het programma stond. Wat later zeilde onze fiere *Schuttevaer* richting Marker Wadden, zij het met enige motorsteun. Want de wind stelde die 25^e mei weinig voor. Schepelingen die op de rede van de Markerwadden liggen, krijgen niet de indruk dat zij gaan ontschepen op een archipel van moeraseilandjes. Eerder zullen ze denken aan land te gaan bij een verlaten kustplaatsje langs de Atlantische kust van de Sahara. Er staan een paar houten bouwseltjes die verlatenheid uitstralen, met als achtergrond een forse niet te overziene zandrug. Daarboven rijst de Uitkijktoren Steltloper op, een bouwwerk dat van zijn architect

een Star Warsachtige allure meekreeg. Nog bezig met het verwerken van de architectonische hoogstandjes aan vogelkijkhutten die door het Droomfonds Haringvliet in de Delta zijn geparachuteerd, laat ik dit heikele onderwerp verder rusten. Althans, wederom, hier!

Alvorens aan wal te gaan gaf Debby een briefing met een overzicht van de broedvogels die de Marker Wadden tot dusver hebben uitverkoren. Daarbij bevinden zich smaakmakers als dwergstern en strandplevieren. Die laatste stond bovenaan menig wensenlijstje. Een week later viel in de Wetenschapsbijlage van NRC Handelsblad te lezen dat in 2018 ruim tien procent van de Nederlandse en drie procent van de Europese populatie visdieven op de Markerwadden broedden. Omdat in de Marker Wadden vogelboekhouding steeds nieuwe soorten zijn bij te schrijven, drong Debby erop aan attent te zijn op alle vogels. Aan het einde van de circa drieënhalf uur durende wandeling konden wij rietgors, waterhoen en een raadseleend indienen. Die laatste had best wat weg van een Amerikaanse smient, de zogenaamde 'Baldpate'. Over de identiteit van dat schepsel werd heel wat geredekaveld, maar hij kwam, per saldo, niet door de ballotage. Onrust bracht de monniksgier die op 25 mei een rondje Nederland maakte. Via hun Silicon Valley apparatuur konden de Marker Wadders de route die hij nam aardig volgen. De hardcore vogelaars tuurden vaak het hemelrond af. Want stel je voor dat de vogel richting IJsselmeer zou koersen...! Neen dus.

Eenmaal voet aan land en voorbij de zandrug ontrolde zich een panorama dat bij mij de klok prompt 65 jaar terugzette, een retourtje naar de opspuitgebieden tussen Waalhaven en Pernis op IJsselmonde, inclusief draglines. Want op en rond de Marker Wadden is het graafwerk nog steeds niet achter de rug. Voor de redactie van een in de steigers staande *Avifauna van IJsselmonde* had ik net mijn vogeldagboeken over de periode 1950-56 doorgespit, de jaren dat ik vaak en veel op het uitgestrekte door ons als Vondelingenplaat aangeduide gebied naar vogels speurde. Dat was in een terrein als de Marker Wadden: slikken, plassen, enorme arealen moerasandijvie, een bloemenzee die zo vriendelijk was op de 25^e mei uitbundig en massaal haar gele bloemen te presenteren. En ook, toen en nu, pionierbroeders: kluten met hun pullen, veel kleine plevieren en bontbekplevieren, deels nog trekkers. De dwergsterns en strandplevieren slaagden erin uit zich te blijven. Omdat ik mentaal aardig naar die laatste was voorgesorteerd, ging ik een paar dagen later naar de Markenje in de Grevelingen waarvan Krijn Tanis had gemaild dat zowel strandplevieren als dwergsterns daar prima te zien waren. Waarin Krijn gelijk had.

Als gebruikelijk bij vogelaars waaierte de excursie spoedig uit. 's Middags tegen drieën kwamen de deelnemers terug aan boord, alleen of in groepjes, met verhalen over geoorde futen, twee fraaie man krooneenden, ook twee ijseenden in hun in dit land zelden vertoond zomerkleed en die vreemde eend. Bij terugkeer kwamen de 'drankjes met vergunning' en de uitgeserveerde soep van pas.

Ik had toen al een aangename discussie met schipper Trudy achter de rug. Tijdens de wandeling was een replica van een zeventiende eeuwse Oostinjevaarder voorbijgekomen, deels onder zeil. Met de Noordhollandse kust als achtergrond had ik dat schouwspel wel gewaardeerd, vooral omdat het decor een link gaf naar de *Scheepsjongens van Bontekoe*, de uit Hoorn afkomstige tieners die vier eeuwen geleden meegingen met de *Nieuwhoorn*. Dat boek frommelde mijn moeder al tussen de prentenboekjes toen ik nauwelijks de luiertijd was ontgroeid, zodat ik hele pagina's kan citeren. Toen ik tegenover schipper Trudy bijval betuigde dat ze de passage van dat vaartuig had weten te arrangeren, kreek ik minachtende woorden over dat namaakprul als reactie. Desondanks had ik op alle vaartochten nimmer zo'n leuke schipper gehad. Bij de ontschepping in Enkhuizen kwamen inspirerende kibbelinggeuren tegemoet. Volgend jaar weer naar de Marker Wadden. Dan zullen deze er al stellig anders uitzien. En over tien jaar helemaal. Met ook andere vogels!

Literatuur:

Venhuizen, G. 2019. Pionieren op een eiland van zand en moerasandijvie. NRC/weekend 1 en 2 juni.

Slechtvalken in Zuid-Holland 2018

Martin Mollet

In 2018 zijn in Zuid-Holland en Westelijk Noord-Brabant **36 territoria** vastgesteld. Bij 6 territoria is niet gebroed of is het onbekend of er echt is gebroed. Van de resterende 30 broedsels zijn er **5 mislukt** en dus bleven er **25 succesvolle nesten** over.

Die 25 geslaagde nesten leverden **76 uitgevlogen jongen** op waarvan er 60 zijn geringd. Van die 60 jongen is het geslacht bepaald: 25 vrouwen (42%) en 35 mannen (58%).

Het **gemiddeld legbegin was 19 maart** en varieerde van 2 maart tot 23 april (n=22). Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per geslaagd nest is 2,8 tegenover 2,7 in 2017. De **gemiddelde legselgrootte is 3,5** (n=17).

Overall was 2018 dus weer een geslaagd jaar voor de slechtvalken. Dit maakt het wel steeds lastiger om alle territoria voldoende aandacht te kunnen geven: dit jaar bleven bijv. helaas Hardinxveld-Giessendam en Heerema Zwijndrecht een "onderbelicht". Kortom: **Hulp (waarnemers) gezocht !**

Hoeksche Waard

Bij het **westelijke koppel** is er gevochten om het territorium wat uiteindelijk heeft geleid dat er heel laat is gestart met de eileg, namelijk 23 april, het laatst gestarte broedsel van dit jaar. Gelukkig werden er toch 3 jongen groot. Bij het **oostelijke paar** hebben we geen broedpoging vast kunnen stellen. Wel is er nog heel lang een juveniel in het territorium aanwezig geweest, waarschijnlijk een jong van vorig jaar. Prachtig om 3 valken samen te zien jagen, maar mogelijk is dit wel de oorzaak geweest van het uitblijven van eieren broedsel. Het paar op de **Haringvlietbrug** had "gewoon" 3 jongen.

Nieuw in de lijst

Ook in de **Oostduinen** in Den Haag is er "gevochten" om een nestkast, maar dan tussen een torenvalk en een slechtvalk. De slechtvalken betrokken de torenvalkkast in de **Dunea watertoren** aldaar en het jonge vrouwtje (van 2016) begon enthousiast met het leggen van 3 eieren. Helaas heeft ze zelf 2 eieren kapot gemaakt door er te hard op neer te komen en daarna heeft ze het overblijvende 3e ei verlaten. Gebrek aan ervaring of misschien wel dunnere eischalen ?

Eind februari kreeg ik een app: "Op de toekan van vd Valk Dordt zit vaak een valk". Hier ging het om het van der Valk Hotel in **Dordrecht** langs de A16 bij afslag 'sGravendeel. Een tijdje later vertoefde er een europese kanarie in **Polder Wioldrecht**: de daardoor veroorzaakte toestroom van waarnemers resulteerde in diverse meldingen van "een slechtvalk bij een nest in een hoogspanningsmast": inderdaad een broedpoging dus. Er is daar wel gezien dat er een jong was maar bij inspectie kort daarna was het nest, op een slechtvalkveer na, leeg. Beide ouders zijn hier afgelezen en het ging daarbij om valken uit 2015. Aan de andere kant van de snelweg was in 2017 een geslaagd broedsel (melding die ik met terugwerkende kracht ontving): mogelijk gaat het hier om hetzelfde paar. Niet echt een nieuwkomer als territorium, maar het koppel in de **Stormpolder** in Krimpen aan den IJssel heeft ruimte boven de loodsdeuren verruild voor de veiligere en ongetwijfeld ruimere nestkast: er werden 4 jongen geringd.

Andere bijzonderheden

Het zag er in eerste instantie zo goed uit bij de 125mtr hoog gelegen nestkast van de Uniper (voorheen EON) Centrale op de **Maasvlakte**: in de kast troffen we 4 hele kleine jongen aan en er vloog een alarmerende ouder in de buurt. Maar bij het prooiëren verzamelen vonden we een kop van een slechtvalk: een slecht teken.

Nu maar hopen dat het om een indringer gaat en niet om één van de broedvogels. 18 dagen later klimmen we weer en is de nestkast leeg: na een tip van een werknemer halen we van de andere schoorsteen de duidelijk aangevreten restanten van een slechtvalk, een mannetje uit 2014. Dit is de eerste keer dat we tekenen van **kannibalisme** aantreffen.

In de nestkast van **Neherpark** in Leidschendam werden in 2016 nog 3 jongen in groot. In 2017 is het vrouwtje vervangen door een jonge vrouw (2015) uit Leiden. Deze onervaren vrouw legde toen 2 eieren op kale vloer, dit broedsel mislukte. In 2018 is deze nestkast door, of in opdracht van, de VVE onbereikbaar gemaakt door de kast met de open kant tegen de muur aan te zetten. Dit is uiteraard niet de bedoeling: de kast zal in 2019 weer gewoon beschikbaar zijn voor de slechtvalken.

Bij **Cargill in Bergen op Zoom** staan er boven op een gebouw eigenlijk 2 nestkasten (min of meer) rug aan rug: een RVS kast en een houten kast. Tot nu toe gebruikten de valken alleen de RVS kast, maar dit jaar lagen de 3 eieren in de houten kast. Zo'n plotselinge verandering van gewoonte duidt mogelijk op overname van het territorium. Tijdens het ringen (3 jongemannen) bleek er ook nog één niet uitgekomen ei in de RVS kast te liggen...

Bij **Shell Pernis** leverde de "oude vertrouwde" nestkast op de schoorsteen weer 4 jongen op. De nestplek van het 2e koppel van 2017 was onbereikbaar doordat de hele installatie voor werkzaamheden was ingekapseld met een kunststof folie. De locatie waar het personeel het nieuwe nest verwachtte bleek een kraaiennest (met jongen) te zijn.

Van het territorium van **Heerema Zwijndrecht** hebben we dit jaar helaas niet voldoende gegevens: er zijn valken gezien maar het is niet bekend of er is gebroed. Gelukkig hebben we de foto's (van vorig jaar) nog:

Eén van de werknemers dacht dat hij van een collega een tik tegen z'n veiligheidshelm kreeg, maar het bleek een jonge slechtvalk te zijn die de helm wel een mooie zitplek vond om op te landen ! Op deze foto is duidelijk te zien dat dit jong fiks in zijn nek was gepikt (waarschijnlijk door meeuwen of kraaien). Een ander jong raakt te water en wordt door werknemers gered en aan de "Vogelklas Karel Schot" overgedragen en is enkele dagen later op het dak losgelaten.

	2018	2017	2016	2015	2014
Aantal territoria	36	35	32	27	25
broedpogingen	30 (100%)	31 (100%)	28 (100%)	21 (100%)	20 (100%)
geslaagd	25 (83%)	26 (84%)	22 (79%)	16 (76%)	17 (85%)
mislukt	5 (17%)	5 (16%)	6 (21%)	5 (24%)	3 (15%)
Legselgrootte gemiddeld	3,5 (n=17)	3,3 (n=15)	3,5 (n=13)	3,9 (n=11)	3,8 (n=14)
Aantal uitgevlogen jongen	76	72	52	43	42
geringd	60 (100%)	57 (100%)	41 (100%)	37 (100%)	38 (100%)
jongedames	25 (42%)	29 (51%)	18 (44%)	16 (43%)	19 (47%)
jongemannen	35 (58%)	28 (49%)	23 (56%)	21 (57%)	21 (53%)
jongen per geslaagd nest	2,8	2,7	2,4	2,7	2,5
Legbegin	2/3 - 23/4	2/3 - 13/4	3/3 - 20/4	2/3 - 31/3	2/3 - 4/4
gemiddeld	19/3 (n=22)	19/3 (n=22)	19/3	17/3	15/3

Zuid Holland - 2018	Status	Legsel	Jongen	Legbegin
Alphen ad Rijn, Zendmast	Broedpoging met jongen	4	4	23-mrt
Benthuizen, Bentwoud	Broedpoging met jongen	-	1	-
Delft, Bouwkunde, TU-Delft	Broedpoging met jongen	4	3	9-mrt
Den Haag, Bethlehemkerk	Broedpoging met jongen	4	4	14-mrt
Den Haag, Jacobuskerk	Broedpoging met jongen	-	4	4-mrt
Den Haag, Oostduinen	Mislukt	3	-	15-apr
Dordrecht, Merwede brug	Broedpoging met jongen	-	4	7-mrt
Dordrecht, Oostkil	Mislukt	-	1	-
Hardinxveld-Giessendam, Rivierdijk	Territorium	-	-	-
Haringvlietbrug	Broedpoging met jongen	-	3	14-mrt
Hoeksche Waard Oost	Territorium	-	-	-
Hoeksche Waard West	Broedpoging met jongen	-	3	23-apr
Krimpen a/d IJssel, Stormpolder	Broedpoging met jongen	4	4	19-mrt
Leiden, EON centrale	Territorium	-	-	-
Leidschendam, Neherparktoren	Mislukt	4	-	-
Noordwijk	Broedpoging met jongen	-	1	-
Rdam, De Hef/Willemsbrug	Mislukt	1	-	-
Rdam, Erasmus Medisch Centrum	Broedpoging met jongen	-	1	-
Rdam, Europoort, Q8	Broedpoging met jongen	-	1	-
Rdam, Heijplaat, Zendmast	Broedpoging met jongen	4	4	17-mrt
Rdam, Maasvlakte, EON centrale	Mislukt	-	4	26-mrt
Rdam, Meneba Meel, Brielselaan	Broedpoging met jongen	4	4	9-mrt
Rdam, Pernis, Shell	Broedpoging met jongen	-	4	25-mrt
Rijswijk, Klokkentoren	Broedpoging met jongen	4	3	16-mrt
Zoetermeer, Gemeentehuis	Broedpoging met jongen	-	4	2-mrt
Zwijndrecht, Heerema	Territorium	-	-	-

Zeeland - 2018	Status	Legsel	Jongen	Legbegin
Goes, Zendmast	Broedpoging met jongen	3	2	19-mrt

Noord Brabant - 2018	Status	Legsel	Jongen	Legbegin
Bergen Op Zoom, Cargill	Broedpoging met jongen	3	2	22-mrt
Geertruidenberg, Amercentrale	Broedpoging met jongen	3	2	22-mrt
Geertruidenberg, Amercentrale 9	Territorium	-	-	-
Heijningen, Bayards	Broedpoging met jongen	-	1	-
Loon op Zand, Zendmast	Broedpoging met jongen	4	4	31-mrt
Moerdijk, Essent	Broedpoging met jongen	4	2	13-mrt
Moerdijk, Shell	Territorium	-	-	-
Moerdijk, Silo VliegasUnie	Broedpoging met jongen	4	3	17-mrt
Roosendaal	Broedpoging met jongen	3	3	17-mrt

Groen = nieuw territorium/broedpoging of eerste geslaagde of eerste keer geringd

Met dank aan: Ad Kivits (Essent), Albert de Jong (SOVON), André de Baerdemaeker (BSR), Ton Snijders (Uniper), Arie Kwakernaak (NestkastLive.nl), Bart Pluijmers (Heerema), Bart Vastenhouw (TU-Delft), Chiel Camping (RWE), Ed Langbroek (Meneba), Els Marijs, Ferry van Stralen (Gunvor), Fulco van 't Holt (Bayards), Guido Aijkens, Hans vd Langekruis, Henk Baas (Gem. Zoetermeer), Henno MacDaniël (Tennet), Johan Quist (Bethlehemkerk), Joost van Wingerden, Melis Visser (Lyondell Bassell), Marco Coenradi, Martin Prins (RWE), Nico Haanappel (Vliegasunie), Patrick den Ridder (Cargill), Peter van Geneijgen (WSN), Renske van de Wetering (Uniper), Ronald in't Veld (SBB), Sami Sapmaz (Shell), Sander Elzerman, Sander Thuis, Teun Schoemaker, Thea van Gogh, Winfried van Meerendonk, de dierenambulances en de terrein eigenaren.

Steenuil op avontuur!

Marianne van der Waal

Op een rustige morgen in september zat ik te genieten van een kopje thee en de krant. Plotseling hoorde ik geritsel in de open haard (die met een deurtje dicht kan). Mijn katten hadden dat ook in de gaten en keken gebiologeerd naar het ruitje van de haard en het schepsel daarachter. Poezen snel naar de gang gebonjourd en daarna ging ik het arme dier zo snel mogelijk bevrijden uit zijn benarde positie.

Ik verwachtte een duif of spreeuw te vinden maar tot mijn grote verrassing zat er een schattig Steenuiltje op de asresten. Hij (of zij) liet zich gewillig oppakken en ik keek in één fel oogje, het andere oogje zat dicht en zag er een beetje vreemd uit. Zo durfde ik hem niet los te laten dus de dierenambulance gebeld en die wilden voor een Steenuiltje graag uitrijden.

Beestje zolang in een kattenmand gestopt en intussen Marco gebeld om hem op de hoogte te brengen. Vergeet niet het ringnummer te noteren zei hij. Toen de dame van de ambulance arriveerde en het beestje in een ander hokje gezet moest worden gauw het ringnummer genoteerd en doorgegeven. Binnen 1 minuut kwam het antwoord: een jong van dit voorjaar en geboren en geringd door Marco in de boerderij tegenover zijn huis!

En....aan zijn oog was niets meer te zien. Waarschijnlijk was er as in gekomen toen hij nogal fladderde in de haard.

Hij werd voor alle zekerheid toch meegenomen naar Vogelklas Karel Schot. Ze zouden hem even observeren.

De volgende dag kreeg Marco bericht dat hij weer opgehaald kon worden. Hij mankeerde niets. Marco wilde hem wel bij mij in de steenuilenkast zetten. Die hing er al even maar werd gebruikt door een spreeuwenpaar. Nadat Marco alle takken verwijderd had heeft hij hem in de kast gezet. We hebben zeker drie kwartier gewacht of hij eruit wilde komen maar hij bleef lekker zitten.

Toen ik 's avonds nog eens ging kijken met mijn verrekijker zag ik geen Steenuil maar keek ik tot mijn grote schrik in de ogen van een Bosuil die zich vlakbij de steenuilenkast geposteerd had.

Als dat maar goed is afgelopen!

Inventarisatie Hoogezandsche Gorzen maart – juni 2019

Hans Westerlaken

De Hoogezandsche Gorzen bestrijken het buitendijkse deel langs het Hollands Diep tussen de leidingstraat op de grens van Numansdorp en Strijen aan de oostzijde tot aan de Oosterse Bekade Gorzen nabij het Numansgors aan de westzijde. Op de foto staat het gebied gezien vanaf de Oosterse Bekade Gorzen, richting oost met Shell Moerdijk op de achtergrond en nog zonder de negen windmolens. Totaal werden er 14 bezoeken afgelegd, voornamelijk door ondergetekende met hulp (waarvoor dank !) van Bert Batenburg, Niels Groeneveld, Menno Korbijn en Wilson Westdijk. Een uitgebreid verslag van veertig jaar inventarisatie van de Hoogezandse Gorzen, geschreven door Gerard Ouweneel, kan via [deze link](http://natuurtijdschriften.nl/download?type=document;docid=545346) gelezen worden.

<http://natuurtijdschriften.nl/download?type=document;docid=545346>

Hierbij wordt ook dieper ingegaan op wat er door de jaren heen in het gebied veranderd is.

Dit jaar was voor het eerst, dat er met de negen windmolens op de achtergrond geïnterviewd werd. Behoudens enige last van geluidshinder bij bepaalde winden, tonen de aantallen vogels die geïnterviewd werden niet aan dat deze windmolens een negatief effect zouden hebben op de broedvogels. Het grotendeels afwezig zijn van **Grauwe Ganzen** en de **Bruine Kiekendief** lijkt eerder toe te schrijven te zijn aan de Vos en wellicht de op de Esscheplaat reeds vastgestelde Boommarter.

Het verruigen van het terrein, met name aan de oostkant, resulteerde in een significante toename van **Grasmus** (20, +40%), Roodborsttapuit (7, +50%) en **Cetti's Zanger** (11, +55%); ook de **Bosrietzanger** (23, +30%) lijken hier van te profiteren. De meest spectaculaire stijger is de **Nachtegaal** (18, +90%). De verwachte toename van **Boomklevers** en de definitieve vestiging van de **Appelvink**, hoewel laatstgenoemde met jongen werd waargenomen tijdens de laatste inventarisatie, laat vooralsnog op zich wachten. Een waarneming van een **Fluiter** viel binnen de grenzen van de Sovon-criteria. Deze voor de Hoekse Waard zeer zeldzame soort, die slechts gemiddeld eenmaal per jaar vanaf 2010 waargenomen wordt, betrof vrijwel zeker een doortrekker.

De aanwezigheid van een paar **Rouwkwikstaart** van 7 april tot 19 mei, waarbij determinatie van met name het vrouwtje niet eenduidig leek, is derhalve als broedgeval een vraagteken gebleven. De kolonie **Huiszwaluwen**, die technisch gezien buiten het inventarisatie-gebied vallen, bestond uit circa 70 bezette nesten.

Voorts bleven de meeste soorten vrij stabiel vanaf de inventarisatie in 2007 en zeker ten opzichte van 2017, wat er voor pleit, dat in gebieden, die qua ontwikkeling stabiel zijn, een inventarisatie per twee of drie jaar voldoende is en dat in tussenliggende jaren de energie in andere inventarisatieprojecten gestoken kan worden. Ik denk daarbij zelf bijvoorbeeld aan een goede inventarisatie van de rietkragen en krekens die de Hoekse Waard rijk is.

Hoogezandsche Gorzen	1970	1974	1978	1987	2000	2007	2010	2017	2019
Grauwe Gans	0	0	0	0	87	15+	2	1	3
Nijlgans	0	0	0	0	5	10	2	1	3
Bergeend	3	3	4	4	4	3	3	3	1
Krakeend	0	0	7	8	2	+	+	2	3
Wilde Eend	95	55	79	52	24	+	+	3	4
Fuut	0	0	1	2	6	2	2	1	1
Bruine Kiekendief	1	1	2	3	2	2	2	?	0
Havik	0	0	0	0	1	2	0	1	1
Buizerd	0	0	0	1	3	4	1	1?	2?
Waterhoen	12	8	8	2	2	0	1	0	0
Meerkoet	4	25	18	11	7	4	1	1	1
Scholekster	6	2	4	4	3	3	3	2	1
Bosuul	1	0	0	1	0	0	1	0	1
Holenduif	0	1	3	6	4	3	6	6	5
Houtduif	30	50	40	9	7	3	5	3	4
Turkse Tortel	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Koekoek	+	+	+	3	8	5	2	4	4
Grote Bonte Specht	3	5	3	1	6	7	6	6	8
Kleine Bonte Specht	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Groene Specht	0	0	0	0	0	1	1	2	1
Gaai	0	1	0	1	1	1	2	2	1
Zwarte Kraai	4	4	6	0	3	1	1	1	1
Matkop	5	3	2	1	3	1	2	3	2
Pimpelmees	12	13	7	3	4	12	8	8	12
Koolmees	12	13	6	7	16	14	15	11	17
Boerenzwaluw	2	2	4	0	2	3	1	1	4
Cetti's Zanger	0	0	0	0	0	0	0	7	11
Staartmees	0	0	0	0	1	4	4	2	1
Fitis	32	43	38	20	57	30	26	21	32
Tjiftjaf	11	11	14	4	9	11	26	18	24
Fluiter	0	0	0	0	0	0	0	0	(1)
Rietzanger	16	5	0	0	0	0	3	6	4
Kleine Karekiet	22	10	8	17	22	13	37	47	59
Bosrietzanger	19	41	28	15	10	14	16	17	23
Spotvogel	11	10	4	0	2	1	4	5	5
Sprinkhaanzanger	0	0	0	1	0	0	1	1	1
Zwartkop	0	5	6	5	22	22	16	19	33
Tuinfluiter	21	14	13	11	21	23	31	23	25
Grasmus	13	15	12	4	15	8	12	11	20
Winterkoning	25	46	41	17	34	49	32	37	50
Boomklever	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Boomkruiper	5	0	0	0	2	7	13	10	10
Spreeuw	31	15	17	3	17	19	13	12	14
Merel	10	18	11	2	13	8	8	11	9
Zanglijster	7	8	5	13	3	8	5	4	8

	1970	1974	1978	1987	2000	2007	2010	2017	2019
Grauwe Vliegenvanger	2	1	1	1	1	1	3	3	2
Roodborst	0	2	2	1	3	1	2	2	0
Blauwborst	0	0	0	2	0	1	4	3	3
Nachtegaal	0	0	0	0	0	3	5	10	18
Gekraagde Roodstaart	8	9	6	9	8	11	20	7	12
Roodborsttapuit	0	0	0	0	0	0	3	3	7
Heggenmus	0	0	7	0	3	8	5	5	3
Gele Kwikstaart	6	4	3	1	2	3	0	2	1
Witte Kwikstaart	3	3	2	0	5	3	5	2	3
Rouwkwikstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	?
Graspieper	11	2	1	1	0	1	0	1	2
Vink	0	4	2	2	21	16	20	19	26
Appelvink	0	0	0	0	0	0	0	0	?
Groenling	0	0	0	0	0	0	2	5	6
Kneu	11	0	0	1	1	0	0	3	3
Putter	0	0	0	1	1	5	5	7	8
Rietgors	21	23	9	9	3	4	7	11	10
Huiszwaluw								70	70

Rietkragen met goede populaties Kleine Karekieten.
Op de achtergrond 1 van de 9 windmolens.

Na half mei worden de grienden zeer moeilijk
begaanbaar want de grienden kennen geen paden.

Een Vogelklas loslaatfestijn

Gerard Ouweneel

Donderdagvond 27 juni 2019 was er een ongewone heisa op de anders 's avonds doodstille parkeerplaats van de APL-polder ingang Esscheplaat. De Vogelklas Karel Schot had die avond gereserveerd om daar een stel herstelde vogelslachtoffers los te laten. Dat Monique de Vrijer voor dit voor de Vogelklas spannende hoogtepunt als beste plek de Oeverlanden Hollandsch Diep had uitverkoren, zegt iets over de kwaliteiten van het terrein.

Vogelwerkgroepvoorzitster Marianne van der Waal had mij gemaïld of ik de happening wilde meemaken. Op die invitatie was ik grif ingegaan. Ruim zestig jaar geleden had ik, al dan niet met Karel Schot samen, meer dan eens aan zo'n loslaatfestijn deelgenomen en twee jaar geleden had Monique ons er getuige van laten zijn hoe een paar in de Vogelklas opgekweekte jonge kieviten losgingen in het Oude Land van Strijen, op een plaats waar toen verschillende soorten weidevogels broedden. Zomer 2019 was het overigens op die plek voor wat weidevogels betreft uitgestorven, op een scholekster na. Maar dit terzijde.

Loslaatsessies zijn blijmoedige evenementen. Immers, het gaat om vogels die, na meestal maandenlange arbeid en aandacht van de verzorg(st)ers, voldoende zijn hersteld om de overlevingsstrijd in de natuur weer aan te gaan. Vaak komen ze dusdanig gehavend in het asiel aan dat een leek wanhoopt op herstel. Dankzij deskundigheid, geduld, toewijding, vermogen om tegenslag te verwerken en vooral een passie voor vogels weten vogelasielhoud(st)ers en een ferm team vrijwillig(st)ers afgegeven slachtoffers er weer bovenop te helpen. Het loslaten van hun pupillen is dan ook de apotheose van een lange klus waarvoor men een optimistische karakterinstelling in huis moet hebben.

Toen ik op de bewuste parkeerplaats aankwam stond er slechts één dame die, nadat ik een praatje had aangeknoopt, bekende van Friese afkomst te zijn. Ik vond dat ze die fraaie provincie prima uitstraalde. Allengs arriveerden meer belangstellenden voor het vrijlaatfestijn, zodat het al aardig volgelopen was toen een lange autokaravaan verscheen, een optocht die was vertraagd door trammelant op de A29. Na aankomst begonnen de passagiers aan de ontlading van meegevoerde en afgedekte kistjes, korfjes, dozen en huisdierverslijfjes waaruit geheimzinnig getjilp, geknispel, geritsel of andersoortig gedonderjaag klonk. De hele handel werd bij elkaar geplaatst op de parkeerplaats, gelijk politieambtenaren plegen te doen met in beslag genomen contrabande. Al bij al dromden uiteindelijk zo'n 75 loslaatfestivalgangers op de parkeerplaats rond.

Nadat Marianne in een welkomstwoord op de heerlijkheid van de Oeverlanden Hollandsch Diep had gewezen, zette Monique professioneel uiteen hoe het loslaten zou gaan gebeuren: de watervogels zouden aan de rand van de vlakbij liggende grote plas hun vrijheid herkrijgen en de overige vanaf de ingangsbrug naar de Esscheplaat. Als eerste gingen de transportcolli met meerkoeten open. Toen ik deze over de slikstrook zag voortsjokken richting waterlijn deed hun motoriek mij opnieuw denken aan ouderen die, nadat ze hun weekinkopen in de supermarkt hebben gedaan, voorzien van bolstaande boodschappentassen huiswaarts sloffen. Daarna gingen de kleine mantelmeeuwen, zilvermeeuwen en een kapmeeuw los, ongetwijfeld voor het merendeel weer opgelapte verkeersslachtoffers, die treffend toonden dat ze met plezier de vleugels weer strekten. De vier daarna aan de beurt zijnde wilde eenden voelden minder voor de vrijheid. Uiteindelijk kwamen ze aarzelend naar buiten waarna de vier prompt, tegen elkaar gedrukt, front toeschouwers in het gras neerhurkten. Het leek erop dat ze, gelijk spijtoptanten, het liefst zouden teruggaan in hun transportmiddel. Of ze met zo'n naïeve achterdocht jegens de buitenwereld het in de Oeverlanden Hollandsch Diep met zijn haviken, slechtvalken en niet zelden een zeearend gaan redden....?

Toen ging het naar de Esscheplaat. Omdat de vernuftig geconstrueerde Staatsbosbeheerhekjes het publiek slechts één voor één toegang verschaffen, ontrolde zich richting loslaatzone een schouwspel van een lange rij langzaam voortgaande personen die omzichtig de toevertrouwde colli met vogels torsten, gelijk devote processiedeelnemers plegen te doen met gebeenten van eeuwen geleden heengegane clericale grootheden.

Vanaf de Esscheplaatbrug gingen de meeste vogels los. Alsof ze verloren tijd wilden inhalen begonnen de twee grote bonte spechten direct de rondom staande bomen te bekloppen. De losgaande kraaien, eksters en kauwen gingen geagiteerd tekeer en vooralsnog weigerde de voorzichtig in het gras neergevlijde egel zich te ontrollen. Die egel inspireerde Joop tot een bergiaans humorverhaal. Hier is het:

Eens had hij een 's morgens in aller vroegte gevonden egel in opgerolde staat naar zijn nog slapende echtgenote Marijke op het hoofdkussen gedeponerd. Daarna had hij haar gewekt om ze te attenderen op het vreemde schepsel in het echtelijke bed. Dat heeft Joop geweten, want er kwam een vloed van kruiperige wriemelwezentjes uit de stekels los die in ras tempo tussen het beddengoed een weg zochten. Het bed moest worden verschoond.

De stoet ging verder naar een plek die was gereserveerd voor een nog los te laten scholekster.

Teruglopend had ik wel wat te bepeinzen. Over Adrie van der Heiden die een paar dagen eerder te overlijden kwam. Omdat Adrie en de Vogelklas veel samen deden had hij natuurlijk graag deze loslaathappening bijgewoond. Ook moest ik denken over de vele facetten van het beschermingswerk waarvan 'vogelopvang' er eentje is. Monique had verteld over de vele tientallen gierzwaluwen die de gepasseerde dagen bij de Vogelklas waren aangeleverd, alle nog niet vliegvlugge jongen die als gevolg van de hitte hun nesten hadden verlaten en terechtgekomen waren in dakgoten, van waaruit ze op de begane grond waren getuimeld. En natuurlijk kwamen er herinneringen aan Karel Schot en zijn Vogelklas terug, zijn kostbare en kostelijke nalatenschap. Eens, begin maart 1963, had Karel mij gevraagd een mandvol sijzen, barmsijzen, vinken, kepen, een kneu en rietgorzen los te laten, vogels die in beslag waren genomen bij een volièrehouder. Als gevolg van de langste winter van de vorige eeuw puild Karel's Vogelklas uit van de binnengebrachte slachtoffers. Dus voor die zaadetertjes had hij geen onderdak. 'Gerard', had Karel gezegd, 'ga naar een afgelegen plek want anders zijn ze zo weer gevangen'. Die plek meende ik te hebben gevonden op de Deeneplaat, in de Brabantse Biesbosch. Op 9 maart 1963 tufte ik erheen op de Vespa-scooter, met Jenny Vermaat en een mand met zo'n twintig zangvogels. Toen die mand openging waren de vogels snel foetsie. Achteraf heb ik mij afgevraagd of de Deeneplaatweg wel een goede keus is geweest. Want zeker na die winter van 1962/63 zal daar weinig voor de zaadeters te schaften geweest zijn.

